

NEKOČ IN DANES

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Prvi zapisi ulomkov so stari več kot 4000 let in so verjetno povezani z merjenjem in delitvijo pridelka.



Babilonci so za polovico in četrtno – ulomka, ki sta v vsakdanji rabi najbolj pogosta, uporabljali posebna znaka.



polovica



četrtna

Egipčani so, tako kot Babilonci, najbolj uporabljane ulomke zapisovali s posebnimi simboli.



ena četrtna



ena polovica



dve tretjini

Maji so dele daljših časovnih obdobj pretvorili v manjšo časovno enoto (običajno 20-krat manjšo) in namesto ulomka dobili naravno število.



144 000 dni



7200 dni



360 dni



20 dni



1 dan

Stari Grki so ulomke zapisovali tako, da so črkam, ki so jih uporabljali namesto števil, na vrhu dodali dve črtici.

Starorimski trgovci so polovice označevali tako, da so s poševno črtico »prepolovili« znak za ena, pet ali deset, kar je pomenilo pol manj.



dva in pol



pet in pol



devet in pol

1 DELI CELOTE – ULOMEK

Izvedel boš:

- kaj je ulomek,
- kako ulomek prikažemo kot del lika,
- kako del lika prikažemo kot ulomek.

Špela in Rok sta se odpravila na pico. Med potjo sta srečala sošolca Jureta in Petra, ki sta bila prav tako namenjena na pico. Odločili so se, da naročijo družinsko pico, natararja pa prosili, da jo razdeli na enake dele.

RAZMISLI

Kolikšen del pice je dobil vsak?



1. Predvidevam, da z odgovorom **nimaš težav** 😊.

POZOR!

Celoto moramo vedno razdeliti na enake dele!



Označeni del ni $\frac{1}{3}$.



Vsak od sošolcev je dobil četrtno pice.

Ulolek je število, ki predstavlja enega ali več enakih delov celote. Zapišemo ga z dvema številoma in ulomkovo črto.



Števlec je število, ki ga zapišemo nad ulomkovo črto. Pove, koliko enakih delov celote smo vzeli.

Imenovalec je število, ki ga zapišemo pod ulomkovo črto. Pove, na koliko enakih delov smo razdelili celoto.

2. ZAPIS V ZVEZEK: Naslov, datum

3. V zvezek REŠI naloge v U str. 77/1. – 15. (pomagaj si z rešenimi primeri) Preveri rešitve!

NALOGE ZA VAJO

- Zapiši, kolikšen del lika je pobarvan.
 -
 -
 -
 -
 -
- Ugotovi, katere celote so razdeljene na enake dele in pri njih zapiši, kolikšen del predstavlja en delček.
 -
 -
 -
 -
 -
 -
- Preberi dane ulomke in povej njihove števce in imenovalce.
 - $\frac{2}{3}$
 - $\frac{5}{7}$
 - $\frac{6}{11}$
 - $\frac{1}{2}$
 - $\frac{3}{9}$
 - $\frac{4}{5}$
 - $\frac{8}{4}$
 - $\frac{10}{10}$
- Zapiši ulomek in poimenuj njihove števce.
 - pet sedmin
 - dve devetini
 - šest osmin
 - devet desetini
 - sedem enajstin
 - tri petine
- Ulomke $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{4}$ in $\frac{3}{8}$ prikaži kot obarvane dele kvadrata.
- Ugotovi, kolikšen del manjka do celote.
 - $\frac{2}{5}$
 - $\frac{1}{8}$
 - $\frac{7}{9}$
 - $\frac{1}{7}$
 - $\frac{3}{11}$
 - $\frac{7}{15}$
- Zapiši ulomke, ki z danim ulomkom tvorijo celoto.
 - $\frac{2}{5}$
 - $\frac{5}{11}$
 - $\frac{6}{9}$
 - $\frac{1}{7}$
 - $\frac{4}{10}$
 - $\frac{5}{12}$
- Zapiši tri ulomke s števcem 7.
- Zapiši pet ulomkov z imenovalcem 11.
- Zapiši štiri ulomke, ki predstavljajo celoto.
- Špela je prinesla pet vrtnic. Dve sta takoj oveneli. Kolikšen delež vrtnic je ovenel?
- Mateja je razdelila 45 znamk iz svoje zbirke, ki je štela 200 znamk. Kolikšen delež znamk še ima?

ZMOREM TUDI TO

- Pravokotnik je razdeljen na 12 enakih delov. Zapiši števce ulomkov, ki v tem pravokotniku predstavljajo $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{6}$, $\frac{1}{3}$. (Pomagaj si s sliko.)
- Miha je prehodil že $\frac{4}{7}$ načrtovane poti. Kolikšen del poti mora še prehoditi?
- Zapiši tri ulomke, ki predstavljajo dve celoti.